

Opinia națională

Săptămânal de opinie, informație și idei de larg interes național

1 Decembrie 1918-2003 Fundatia România de Măine - Universitatea Spiru Haret organizează Sesiunea științifică omagială consacrată împlinirii a 85 de ani de la Marea Unire

Reuniunea va avea loc în Amfiteatrul Studio (șos. Berceni nr. 24)
vineri, 28 noiembrie și va fi transmisă în direct
de Televiziunea România de Măine, cu începere de la orele 11³⁰.

Ziua Mondială a Științei pentru Pace și Dezvoltare Reuniunea de la Comisia Națională a României pentru UNESCO. 10 noiembrie 2003

Alocuțiunea domnului Ion ILIESCU, Președintele României

Doamnelor și Domnilor

În primul rând, câteva cuvinte despre această manifestare.

Aș vrea să felicit Comisia Națională și pe Alexandru Mironov, în particular, pentru că stăruie în preocuparea de a stimula această activitate și mă bucur că premiile de astăzi au fost consacrate zărilor, oamenilor care lucrează în media și care se ocupă de propagarea științei.

Nu-i nevoie să spunem vorbe mari, secolul XXI cu asta începe, este dominat de dinamica fără precedent de dezvoltării cunoașterii științifice, pe de o parte, și a creației tehnice și tehnologice, pe de altă parte. Noua infrastructură care s-a născut spre finele secolului XX, infrastructura informațională dă tenta dezvoltării contemporane, de aceea a apărut respectiva definire a acestui stadiu al civilizației, ca societate informațională, la care se adaugă societatea cunoașterii. Activitatea intelectuală umană implică cele două componente, pe de o parte cunoașterea lumii înconjurătoare, aceasta a fost preocuparea omului de a-și lărgi cunoașterea unei realități obiective, existente independent de existența noastră și de conștiința noastră. Pe de altă parte, activitatea umană s-a concretizat prin creații proprii ale omului: creații materiale, creații spirituale. Deci tehnica și arta sunt domenii ale creației. A existat întotdeauna o paralelă și o intercondiționare reciprocă. Între stadiul cunoașterii și mersul creației umane în domeniul tehnicii, al tehnologiei sau în domeniul creației spirituale, literatură,

artă ș.a. Din acest punct de vedere, secolul XXI este tot mai dominat de dinamica fără precedent a lărgirii, pe de o parte, a orizontului cunoașterii și, pe de altă parte, a creației umane, mai ales a noilor tehnologii. A menține interesul și a susține activitățile menite să amplifice aportul acestor sectoare în viața noastră socială constituie factorul fundamental al progresului oricărei națiuni.

Sigur că alocațiile bugetare reprezintă o problemă, dar, când vorbim de PIB, trebuie să facem mențiunea ce înseamnă acesta. Deocamdată, PIB-ul nostru este destul de modest, el este încă sub nivelul anului 1989, abia la 90%. Totodată, este de 10 ori mai mic decât al mediei raportate la populație în Uniunea Europeană. Este, deci, mic. De regulă, susținerea educației, științei și culturii se face din buget, celelalte surse sunt încă modeste. În țări dezvoltate, alocațiile pentru știință, pentru învățământ sau pentru cercetare reprezintă o parte a bugetului. O mare parte vine din sectorul economic propriu-zis. Cercetarea americană, în general, se desfășoară în marile universități prin finanțarea de către marile companii, care nu-și creează instituții proprii de cercetare, ele au o sferă destul de restrânsă la aplicația propriu-zisă industrială, dar cercetarea o comandă, o finanțează la marile universități. La noi, deocamdată, toată cercetarea universitară și academică este finanțată din buget. Bugetul este cam 20-25% din PIB. Deci, când PIB-ul este mic, bugetul este cu atât mai mic. Când vin studenții și revendică 5% din PIB și nu 4% să meargă pentru învățământ,

ei trebuie imediat să știe cât înseamnă asta tradus din buget. Din bugetul respectiv, o parte trebuie să meargă și la sănătate, altă parte trebuie să meargă pentru copii instituționalizați și handicapați, trebuie să meargă la cercetare, la știință, trebuie să meargă la armată, la poliție, la administrație, deci sunt foarte multe capite bugetare. Dacă vrem să creștem într-un loc, trebuie să luăm din altă parte. De unde să iei? Finanțării nu au o viață ușoară când compun bugetul unei țări. Când sursele sunt mici și cerințele sunt mari, acoperirile sunt în mod corespunzător. De aceea, această bătaie se va menține și sursa creșterii alocațiilor trebuie să fie creșterea avuției naționale și creșterea produsului intern brut.

(Continuare în pag. 2)

Transcriere de pe banda magnetică

Alocuțiunea domnului prof.univ.dr. Aurelian BONDREA, Președintele Fundației România de Măine Rectorul Universității Spiru Haret

Domnule Președinte Ion Iliescu, Domnule secretar general al Comisiei Naționale a UNESCO, Doamnelor și domnilor,

În primul rând vreau să vă mulțumesc pentru invitația de a participa la acest eveniment. Am cele mai înalte aprecieri pentru inițiativa luată și, în mod deosebit, pentru cei premiați astăzi. Problemele științei, problemele activității spirituale, despre care se vorbește frecvent, ar trebui să aibă rolul principal în dezvoltarea României. Cred că în acest secol, investiția cea mai mare trebuie făcută în aceste domenii de creație, în știință, învățământ, cultură. Fără această investiție nu se mai poate vorbi de o dezvoltare durabilă și cred că nu exagerez, spunând că, atunci când vine vorba de investiții, chiar când se discută bugetul, activitatea de creație științifică, culturală, de învățământ este pe ultimul loc. Dezvoltarea durabilă în condițiile actuale nu se mai poate face cu „hei rup!”

Să luăm modelul țărilor dezvoltate. Acolo investiția cea mai mare este în sfera creației științifice, iar bugetele acestor țări sunt așa de mari încât procentele eliberării și din PIB, destinate acesteia, asigură dezvoltarea durabilă a țărilor respective. La noi însă, lucrurile stau altfel. Când se discută bugetul, presa, televiziunile critică repartizația acestuia. Tocmai pentru că economia este la pământ, iar bugetul foarte mic, investițiile cele mai importante trebuie făcute în activitatea de creație, în știință, cultură,

învățământ. Numai în acest fel se pot reabilita, de fapt, și celelalte sectoare.

Nu vreau să insist, dar cred că în condițiile actuale, dacă nu pot fi inversate proporțiile investițiilor, ele ar trebui, măcar, mai bine echilibrate. De cei mai mulți bani ar trebui să beneficieze aceste domenii, dacă vrem să avem o dezvoltare durabilă a economiei, a vieții sociale, a vieții materiale. Cred că este momentul ca sumele obținute din privatizarea unităților proprietate de stat să fie destinate investițiilor din economie, să nu se lase investițiile din acest sector exclusiv pe seama bugetului. Eu am să vă dau exemplul Fundației România de Măine și al Universității Spiru Haret. N-am primit donații, nici sponsorizări, n-am beneficiat de credite și aceasta întrucât creditele pentru investiții în învățământ, știință, cultură – activități cu caracter nonprofit – sunt purtătoare de dobânzi la fel de mari ca și pentru societățile comerciale care sunt cu profit. Pentru știință, învățământ și cultură ar trebui să existe o politică aparte, inclusiv sub raportul dobânzilor. Noi am pornit de la zero, am făcut investiții numai din surse proprii care, în curând, vor depăși 2.000 miliarde lei, ceea ce nu este puțin. Ne-am propus, în bugetul prevăzut până în anul 2005, să afectăm circa 1.000.000 de euro pentru activitatea științifică. Alături de Universitatea Spiru Haret, în structura Fundației România de Măine funcționează și 6 institute de cercetare științifică.

În ceea ce privește Televiziunea România de Măine, după cum se știe, postul nostru este național, universitar și cultural. Avem 6 redacții, dintre care patru sunt consacrate învățământului, științei, culturii, tineretului și sportului. Și în televiziune am făcut investiții mari. Ne propunem, și în continuare, să acordăm prioritate investițiilor în noile tehnologii, pentru că, dacă televiziunea nu dispune de acestea, emisiunile consacrate promovării valorilor din aceste domenii nu pot ajunge acolo unde trebuie și, ca urmare, nu-și ating scopul.

De fapt, prin toate activitățile desfășurate prin intermediul instituțiilor sale de profil, prin realizările obținute, Fundația România de Măine și-a demonstrat credința înabilele valori ale științei, învățământului și culturii, contribuind la susținerea și promovarea lor.

Transcriere de pe banda magnetică

Alexandru MIRONOV

Pagina 2

Ziua Mondială a Științei și premiile jurnaliștilor

În întâmpinarea aniversării Mării Uniri 1918-2003

Paginile 3,4 și 5

1 Decembrie 1918 Triumful idealului național

Prof.univ.dr. Ștefan ȘTEFĂNESCU
Membru al Academiei Române

Sunt date intrate în istoria popoarelor cu valoare de forță transformatoare; ele încheie perioade istorice și deschid noi perspective cursului istoriei.

Ziua de 1 Decembrie 1918 este înscrisă în conștiința românească drept un moment crucial în destinele țării. Dată a împlinirii idealului național, 1 Decembrie 1918 condensează caracteristicile devenirii noastre, cu întreaga bogăție de sensuri și mesaje pe care aceasta le degajă și în care vedem stimuli vii pentru activitatea prezentă. Se stabilesc, astfel, între trecut și contemporaneitate, circuite comunicative intense și permanente cu funcție dinamică și creatoare.

Originea Unirii din 1918 este de căutat în unitatea spațiului geografic carpatodunăreano-pontic, a vieții materiale și spirituale a poporului român, în conștiința unității sale de neam și de limbă, afirmată explicit de cei mai de seamă cărturari români din secolele XV-XVIII și constatată de numeroși străini.

Condiții istorice nefavorabile au făcut ca românii, ca, de altfel, și alte popoare, să trăiască în Evul Mediu în formațiuni statale diferite, iar făurirea statului modern român să aibă loc în etape. În prima etapă, încheiată în anul emblematic 1859, a avut loc unirea Moldovei și a Țării Românești, care au format împreună România Mică sau Vechea Românie, devenită independentă în urma războiului român-ruso-otoman din 1877-1878, când a fost integrată în hotarele României, Dobrogea (Dacia Pontică, din antichitate).

Încheierea procesului de formare a statului unitar român s-a desfășurat pe fondul evenimentelor politico-militare din anii 1917-1918, fiind rezultatul luptei românilor

din provinciile românești, aflate sub stăpânire străină, și a celor din Vechea Românie, luptă desfășurată în condițiile prăbușirii militare și politice a Puterilor Centrale, ale descompunerii imperiilor habsburgice și rus.

Parte integrantă din ansamblul mișcărilor de eliberare națională ale popoarelor asuprite din fostele imperii habsburgic și rus, lupta poporului român pentru unitate statală s-a bucurat de sprijinul popoarelor care împărțeau aceeași soartă și aveau de împlinit același ideal. La rândul-i, poporul român a sprijinit popoarele care luptau pentru unitatea și independența lor națională. Aceasta este un fapt ce pune în evidență însemnătatea internațională a luptei de eliberare, a dreptului popoarelor pentru afirmarea ființei lor naționale.

În cursul procesului de dezvoltare a mișcării naționale s-a manifestat, totodată, legătura organică dintre țelurile eliberării și unității naționale, pe de o parte, și frământările sociale puternice ale poporului român, pe de altă parte. Aceste frământări au contribuit la imprimarea unui caracter profund democratic mișcării naționale, în ansamblul ei. Problema Unirii era, tot mai mult, cauza supremă a întregului popor, a tuturor claselor sociale, a tuturor forțelor politice din rândurile sale. Mișcarea națională avea, așadar, o largă și solidă bază socială.

(Continuare în pag. 4)

Dramatismul unei decizii - intrarea României în Războiul Reîntregirii

Prof.univ.dr. Nicolae ISAR

Desăvârșirea unității naționale a românilor, încununată la 1 Decembrie 1918, cu Hotărârea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, a fost rezultatul unui vechi deziderat al poporului român, afirmat de-a lungul timpului, anticipat, pentru o clipă, cu mai bine de trei secole în urmă, de înfăptuirea politică a lui Mihai Viteazul.

Trebuie spus că la data izbucnirii primului război mondial, sub raport spiritual, lumea românească era pregătită pentru realizarea acestui mare deziderat; necesitatea întrunirii tuturor românilor în aceleași granițe statale era profund conștientizată nu numai de clasa politică, ci și de părțile largi ale societății românești. Însă, în practică, opinia publică românească a fost, în mod firesc și totodată dramatic, împărțită în ceea ce privește calea de înfăptuire a acestui deziderat. O bună parte a sa, cu gândul la eliberarea națională a românilor din provinciile aflate sub stăpânire austro-ungară sau habsburgică – Transilvania, Banat, Bucovina – avea să opteze pentru intrarea în război alături de puterile Antantei (Franța, Anglia, Rusia), împotriva alianței Puterilor Centrale (Germania, Austro-Ungaria; apoi, Bulgaria și Turcia). O altă parte a opiniei publice, vizând speranța eliberării naționale a românilor din Basarabia, află sub stăpânirea Imperiului rus, înclina pentru

alăturarea României la alianța cu Puterile Centrale, împotriva Rusiei.

Dilema era profundă, pe cât de firească, și numai o amplă dezbateră publică urma să ducă la o decizie care va continua să fie, în miezul ei, dramatică.

Pentru moment, la data izbucnirii războiului, în vara anului 1914, cercurile politice conducătoare au ales soluția cea mai înțeleaptă: **neutralitatea României**. În cadrul consocutului Consiliu de Coroană din 21 iulie / 3 august 1914, chiar dacă România era legată de Puterile Centrale prin tratatul secret de alianță din 1883, majoritatea oamenilor politici, chemați să hotărască, a optat pentru această decizie, cu excepția regelui Carol I și a fruntașului conservator P. P. Carp. În acest context, remarcabilă a fost acțiunea regelui, care s-a supus, împotriva convingerilor sale, hotărârii majorității oamenilor politici, reprezentanți ai Țării, subliniind o dată în plus calitatea sa de monarh constituțional.

Neutralitatea României, în situația dată, era hotărârea cea mai potrivită, ea permițând răgazul necesar, pe de o parte, pentru clarificarea opiniei publice asupra opțiunii optime, în privința aderării la o alianță sau alta, pe de alta, pentru pregătirea politico-diplomatică și militară, indispensabilă unei asemenea opțiuni.

(Continuare în pag. 3)

Fără a uita pe nimeni din cei care au colaborat la această faptă a minunii, de la general și de la fruntaș ardelean până la ultimul ostaș și țăran, omagiuul recunoștinței noastre să se îndrepte azi către poporul acesta întreg, de oriunde și din toate vremile, martir și erou.

Nicolae Iorga

